

— A Társaságnak szorgalmaznia kell a határontúli magyar iskolákkal, pedagógusokkal a kapcsolattartást. Fontosak a közös táborok és más képzési formák. Ehhez szövetkezni kell a nemzetiségi kollégiummal, a Magyarok Világszövetségével is.

— A gyermekszínházas kitermel olyan művészeti vezetőket, akik maradandó esztétikai értéket képesek produkálni gyermekszínházzal. Az ő munkájukat, fellépésüket, itthon és külföldön egyformán segíteni kell, hiszen ők lehetnek a mérce a többiek számára is.

A gyermekszínházi munka célja, szinkronban a drámapedagógiával, kezdőknél és haladóknál nem más, mint a harmónikus, kommunikatív, kreatív gyermek, a demokráciában és a demokráciával élni tudó későbbeni állampolgár.

1991. május

Gyermekszínházi bemutatók felől érdeklődtünk: hol volt, van, vagy lesz találkozó. Amit megtudtunk:

Ebben az esztendőben a színházi gyerekeket sem a megyei művelődési központ, sem a pedagógiai intézet, egyáltalában senki nem hívta játszani Szabolcs, Borsod, Nógrád, Csongrád, Szolnok, Bács, Fejér, Komárom, Tolna, Baranya és Vas megyében. Kérdésünkre mi ennek az oka, ilyen válasz érkezett; maguk sem tudják, mi van, mi lesz velük, miféle funkcióval ruházza fel őket az önkormányzat, egyébként sincs a színházasra pénz. Az említett megyék közül ötben már szervező szakember sincs. Békésben talán volt találkozó, de nem tudunk róla, Zalában meg ezután lesz.

Volt találkozó Budapesten, Győr, Somogy, Heves, Hajdú, Pest és Veszprém megyében. 80 gyermekcsoportnak végül sikerült bemutatkozni, és egymással találkozni.

A találkozók tapasztalatairól a következő számunkban számolunk be.

Szerkesztő

ILYEN SE VOLT MÉG!

Nem bizony. Marosvásárhelyi, nagyszülősi és párkányi magyar gyerekek játszottak hazai magyar gyerekeknek a budapesti gyermekszínházi fesztiválon. Ezt is megértük. Gyermekszínházi Székelyföldről, a régi Ugocsa megyéből, Kárpátaljáról, s az Esztergommal szemközt Szlovákiából, Párkányról. A három csoport, a SZÍN-FOLT vendége, együtt lépett fel a 30 budapesti együttessel. Mi most csak róluk szólunk, a határontúliakról. Ők a nóvum.

A szlovákiai magyarok körében nagy hagyománya van a CSEMADOK szervezte gyermekszínházi találkozóknak. A dunaszerdahelyi Dunamenti Tavasz elnevezésű találkozón lépnek fel a legjobbak. Az elmúlt év egyik legeredményesebb csoportja jött át Budapestre, s igen érett játékkal lepte meg a közönséget. Miről is szólt a meséjük? Miként veszejtheti össze a felső hatalom az egymáshoz tartozókat, ha érdeke úgy kívánja. Állatmeséket játszottak, ám értettük, mi az a több, amiről szóltak. A táncos, muzikális színházi Batta Jolán rendezte.

Kárpátalján végre lazulnak a kötelékek, s mert lazulnak, az iskolák is mernek mélyebb lélegzetet venni. Ennek jele, hogy az órán kívüli művészeti nevelésre is, a gyermekszínházasra is futja a merészségből. Nem oly rég még nem jó szemmel nézett kedvtelésnek tetszett a gyerekjáték. S a pedagógus is úgy gondolta, „ne szólj szám, nem fáj fejem”. A nagyszülősi 3. sz. isko-

la gyermekszínházi csoportja elsőként használta ki a szabadabb lehetőséget. És jól. Keresztyén Balásznak és tanítványainak nem kellett restellkedniök. Sikerük volt.

És a marosvásárhelyiek. A 20-as számú általános iskola Sütő András irodalmi körének gyermekszínházi. Azt hittük, ha már a nagy erdélyi író neve fémjelzi munkálkodásukat, erdélyi író művét is mutatják be Budapesten. De nem, ők Janikovszky Éva: Kire ütött ez a gyerek? című írásának dramatizált változatát hozták. Gondoljuk, azért, mert ezt bemutatva valószínű nem fedtte meg őket senki — mondván, no, ezt azért mégse. Kedvesen játszottak és bölcsen. Soós Katalin és Székely Emese pedagógiai okossággal irányította a színpadi térben a gyerekeket.

A magyar nyelv megmaradása s a magyarságtudat építése érdekében a színházi minden veszélyeztetett korszakban sokat vállalt. A gyermekszínházasnak is van, lehet történelmi küldetése.

Gyermekszínházi csoportok, hazaiak és határontúliak keressék egymással a kapcsolatot! Találkozzanak egymással minél többet! Folytatódjék a szín-foltosok kezdeményezése!

Vári Béla

"DRAMA IN EDUCATION"

A fenti címen 8. világtalálkozását rendezte meg idén márciusban az AITA (Association Internationale du Théâtre Amateur). Az immár rendszeressé vált évenkénti találkozásnak ezúttal az Innsbruck közelében lévő festői szépségű Igls üdülőhely kongresszusi központja adott otthont.

A kongresszus célkitűzése a játék, a dráma társadalmi katalizátorként való működésének vizsgálata

volt, mindenekelőtt azon alapelvre építve, hogy a színház elemeinek a nevelés és oktatás különböző területein való alkalmazása — az emberi magatartások szimulálásával és szimbolizálásával — képes a társadalom alakítására és a jövő számára is hasznosítható modellek megteremtésére.

A résztvevők többségét e célkitűzésnek megfelelően olyan pedagógusok alkották, akik a drámajátékkal mint pedagógiai módszerrel elméleti és gyakorlati

szinten foglalkoznak, és — egyetemeken, főiskolákon valamint egyéb pedagógiai és kulturális intézményekben — a tanárképzésért felelősek.

A kongresszus elméleti súlypontjai (1. a közösség — a szociokulturális gyökerek keresése; 2. a kultúrák sokfélesége — különböző kultúrák interakciója a mai társadalomban; 3. az individuum — minden egyes embernek mint egyedi és megismételhetetlen individuumnak helye van kora társadalmában) a kisebb létszámú (kb. 12 fős) csoportokban végzett gyakorlati munka során kerültek alaposabb megvitatásra, feldolgozásra. Az előzetes elképzelésektől eltérően ebbe a "performance"-teremtő folyamatba a különböző kultúrköröket képviselő háromtagú referensteam kevésbé kapcsolódott be. A csoportok külső beavatkozás nélkül is — vagy tán épp azért(?) — öntörvényűen és alkotó módon működtek.

A meghívott előadók közül sajnos csak kettőnek (Per Flink Basse — Dánia; Deme Tamás — Magyarország) biztosítottak igazán teret és lehetőséget a szervezők nézeteik plenáris ülésen történő, részletes kifejtésére. A dániai rendező, scenográfus és „multiművész” "Theatre of Images" című videofilmekkel kísért előadásában két sajátos koppenhágai kísérletről számolt be, melyek a színház és az élet, a művészet és a realitás, a megtervezett-szándékos és a véletlen ötvözését, egymásrahatásuk, asszociációs lehetőségeik vizsgálatát célozták. A konferencia első napján szerzett benyomások Per Flink Basse vitatható megoldásai és nézetei ellenére is inspirációs anyagnak szolgáltak az ugyancsak aznap délután kezdődő csoportmunkához.

Lényegében ugyanezt mondhatjuk a második napon látottakról-hallottakról is. Deme Tamás, az Országos Közoktatási Intézet munkatársa "The future is now" című „dramatizált” vitaindítékában megkísérelte a drámatanár, az értelmiségi és az iskola szerepét és feladatát a (megváltozott) közép-európai viszonyok összefüggésrendszerében vázolni. Ezt követően az állandó csoportoktól eltérő összetételű — spontán módon szerveződő — kiscsoportok jöttek létre az előadás egy-egy tételének, kérdéskörének alaposabb meg-

vitására. Délután — részben a délelőtti referátumhoz kapcsolódóan — Markó Iván videofilmjének (Jézus, az ember fia) bemutatására és megbeszélésére került sor. A filmre a résztvevők többsége meglepően értetlenül és elutasítóan reagált.

A harmadik referens — a Zimbabwe-ból származó Stephen Chifunye, színházigazgató és koreográfus, az Union of African Performing Artists igazgatóhelyettese — a konferencia zárónapján joggal sérelmezte, hogy munkája — talán szervezési hibából adódóan — az egyébként lelkes és fogékony résztvevők reggeli bemelegítésére korlátozódott. Valóban sajnálatos, hogy az afrikai drámatanárból „csak ennyi jutott”, hisz e zenés-táncos „matiné” is sejtették, hogy Stephen Chifunyenak lenne még mit átadnia szakmai tudása és emberi értékei gazdag tárházából európai kollegáinak.

A szervezők az említetteken kívül még egyéb inspirációkról is gondoskodtak, melyek egyben a legmeghatározóbb kiindulópontok voltak valamennyi csoport munkájában. Három, a résztvevők által nem ismert, „külső” személy mondta el mindannyiunk előtt az életet — természetesen önkéntes alapon és a feltárt eseményeket, élményeket, érzelmeket a legteljesebb szuverenitással kezelve. Elisabeth, Hans és Safiye személyisége, konfliktushelyzetei az azonosulás és/vagy elutasítás legkülönbözőbb lehetőségeit kínálták, melyeket a csoport tagjai végiggondolhattak, — élhettek, — játszhattak.

A búcsúest alkalmával sorra kerülő — igen különböző felfogású, stílusú, mégis egyként színvonalas — „prezentációk” igazolták, hogy a kongresszus — vitatható tartalmi ill. módszertani mozzanatai ellenére is — eredményes volt: bebizonyosodott, hogy a különböző kultúrák, társadalmi-szociális berendezkedések értékei, tapasztalatai egy a játékra, kreativitásra építő nyitottabb, rugalmasabb pedagógiai szemléletben az oktatás, nevelés — és tágabb értelemben a kultúra — minden területén közelíthetők.

Eger Veronika

Freinet 30 pontos pedagógiai alapelveiből:

1. A gyermek és a felnőtt természete egyforma, következőképpen ugyanolyan elvek szerint cselekszik, reagál és él, mint Ön. Csak fokozati és nem természeti a különbség.
2. Nagyon fontos lenni nem jelenti feltétlenül azt, hogy mások fölébe kell helyezkedni. Szüntessék meg a katedrát, fosszák meg, a tekintélyétől a tanári asztalt, és alakítsák át kiállítási eszközzé!
3. A gyerek iskolai magatartása fiziológiai, organikus és alkati állapotától függ.
10. a/ Minden emberi lénynek szüksége van sikerre. A kudarccal kizárja és lerombolja az erőt és a lelkesedést.
18. Az osztályozás és a rangsorolás nem helyes módszer. Mit kell tennünk?
 - legyen a gyermekeknek igényük és szükségletük a munka;
 - teremtsünk egészséges versengést a közösségi és a szövetkezeti versenyen keresztül;
 - dolgozzunk ki egy olyan rendszert, amelynek segítségével grafikusán és képesítésekkel helyettesíthetjük a jegyek és rangsorolás túlzott használatát.
25. A túlnagy osztálylétszám is pedagógiai hiba. 25 tanulón felül minden csoport névtelen tömeggé válik.
26. A manapság kedvelt nagy iskolakomplexumok a tanárok és diákok elszemélytelenedéséhez vezetnek; tehát hibás vállalkozásnak tekinthetők.

(Célestin Freinet: Pour l'école du peuple.)
1969. Paris